

MAGYAR NYELV

A MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG FOLYÓIRATA

FELELŐS SZERKESZTŐ

JUHÁSZ DEZSŐ

A 114. KÖTET MUTATÓJA

MAGYAR NYELVTUDOMÁNYI TÁRSASÁG, BUDAPEST

2018

TARTALOM

BALÁZS GÉZA: Búcsú Wacha Imrétől (1931. május 25. – 2018. február 13.) 122 – Folklorból stilizált világkép. Nyelv és stílus Tamási Áron csonka trilógiájában ...	302
BALOGH JUDIT: C. Vladár Zsuzsa, A korai magyar grammatikák	236
BARANYINÉ KÓCZY JUDIT: Kulturális metaforák és sémák a magyar népdalok FOLYÓ-reprezentációiban. 1., 2. rész	156, 320
BENCZES RÉKA: Judit Baranyiné Kóczy, Nature, Metaphor, Culture: Cultural Conceptualizations in Hungarian Folksongs	359
BENYOVSZKY KRISZTIÁN: Névtorzítás és alakpárhuzam a krimirodalomban	278
BÓDI ZOLTÁN (EÖRY VILMÁVAL, KATONA JÓZSEF ÁLMOSSAL, STRAUZS PÉTERREL, TÓTH ATTILÁVAL, H. TÓTH TIBORRAL): A Magyar Nyelvstratégiai Intézet reflexiói A magyar nyelv jelene és jövője című kötetre	135
BÜKY LÁSZLÓ: <i>Pöse</i> 223 – <i>Varancsica</i> . Egy Weöres Sándor-i hapax legomenon lehetséges háttere	463
EÖRY VILMA (BÓDI ZOLTÁNNAL, KATONA JÓZSEF TAMÁSSAL, STRAUZS PÉTERREL, TÓTH ATTILÁVAL, H. TÓTH TIBORRAL): A Magyar Nyelvstratégiai Intézet reflexiói A magyar nyelv jelene és jövője című kötetre	135
FÁBIÁN ISTVÁN írja	383
FORGÁCS TAMÁS: Adalékok <i>Simon bíró</i> szólásunk jelentéséhez és keletkezéséhez 334 – Balázi József Attila, Hasonlatszótár. A magyar nyelv régi és új szóláshasonlatai ..	227
GAZDAG VILMOS: Másodnyelvi homonimák a kárpátaljai magyar nyelvjárásokban	347
GERSTNER KÁROLY: Kemény Gábor 70 éves	250
GRÉCZI-ZSOLDOS ENIKŐ: Molnár Zoltán Miklós 70 éves	248
HAVASI ZSUZSANNA: Olvasói elvárások és nyelvi adatok ütközése történeti szövegek elem-zésekor. Felvetések Grice maximáinak alkalmazásához diakrón szempontból	428
HEGEDŰS ATTILA: Módszertani megjegyzések	330
HEGEDŰS RITA: Tradíció és örökség az Ungarische Jahrbücher nyelvészeti írásaiban. 1. rész ..	77
HOFFMANN ISTVÁN: Könyv a magyar nyelv jelenéről és jövőjéről	129
HONTI LÁSZLÓ: Ósmagyar hangtörténeti talányok 2. U/FU/UG. *-t- ősm. *δ- > *z > m. -d(-) ~ -z(-)	23
HORVÁTH KATALIN: Havas Ferenc 70 éves	125
HORVÁTH LÁSZLÓ: Egy nyelvjárástörténeti elemzés margójára	460
IMREH RÉKA: Ditrói Eszter, Helynévrendszerek modellalapú vizsgálata. A helynévminták összevető analízise statisztikai megközelítésben	494
A. JÁSZÓ ANNA: Chaïm Perelman, A retorika birodalma. Retorika és érvelés	238
JUHÁSZ DEZSŐ: A Magyar Nyelvtudományi Társaság 113. közgyűlése 115 – (TERBE ERIKÁVAL) 16. századi magyar nyelvű folyamodványok a Pozsonyi Kamara levéltárából	372
KARA GYÖRGY: A magyar <i>úr</i> szó török eredeztetéséhez 344 – <i>Emészt</i> és <i>enyészik</i>	467
KATONA JÓZSEF ÁLMOS (BÓDI ZOLTÁNNAL, EÖRY VILMÁVAL, STRAUZS PÉTERREL, TÓTH ATTILÁVAL, H. TÓTH TIBORRAL): A Magyar Nyelvstratégiai Intézet reflexiói A magyar nyelv jelene és jövője című kötetre	135
KICSÍ SÁNDOR ANDRÁS: Keresztnévből származó madárnevek és a rejtett hangutánzás ...	208
KISS JENŐ: Ósmagyar kori latin és (elő)újlatin jövevényszavak a magyar nyelvben? 201 – Honti László, A magyar és a nyugati ótörök szókészlet kapcsolatairól	225
KNIPF ERZSÉBET (MÜLLER MÁRTÁVAL): LexikoNet 2017. Diatopikus német tájszótármű- helyek találkozója	245
KOCSIS MIHÁLY: A szláv nazálisok és a <i>huszár</i>	68
P. KÓCSIS RÉKA: „Tekintsétek az égi mennyei repeső madarakat ...”. A <i>menny</i> és <i>ég</i> szavak ómagyar bibliafordításainkban	215
KONTRA MIKLÓS: A 90 éves William Labov, a társadalmilag reális nyelvészet megalkotója ...	1

KRUZSLICZ TAMÁS: Netnyelvészet és digilektus. Veszelszki Ágnes két könyvéről	110
KUGLER NÓRA (MODRIÁN HORVÁTH BERNADETT-tel): Péteri, Attila, Satzmodusmarkierung im europäischen Sprachvergleich. Interrogativsatze im Deutschen und im Ungarischen mit typologischen Ausblick auf andere europäische Sprachen	95
P. LAKATOS ILONA: Két könyv Szeged nyelvéről	102
MODRIÁN HORVÁTH BERNADETT (KUGLER NÓRÁVAL): Péteri, Attila, Satzmodusmarkierung im europäischen Sprachvergleich. Interrogativsatze im Deutschen und im ungarischen mit typologischen Ausblick auf andere europäische Sprachen	95
MÜLLER MÁRTA (KNIPF ERZSÉBETTEL): LexikoNet 2017. Diatopikus német tájszótárműhelyek találkozója	245
NÉMETH DÁNIEL: Adalékok a <i>Σόβαρτοι άσφαλοι</i> szintagma kutatástörténetéhez 87 – Slíz Mariann, Személynévtörténeti vizsgálatok a középkori Magyarországról ...	499
NÉMETH MIKLÓS: A magyar nyelv kézikönyve	385
NYIRI PÉTER: Tízéves a Magyar Nyelv Múzeuma	503
PÁJI GRÉTA: A név mint intertextuális nyelvi egység az Esti Kornél-novellákban	288
PÓCZOS RITA: Szent István kori szórványok névtani vizsgálata. Korai helyneveink és a névkontinuitás	392
PRESINSZKY KÁROLY: Vargha Fruzsina Sára, A nyelvi hasonlóság földrajzi mintázatai. Magyar nyelvjárások dialektometriai elemzése.....	363
RESZEGI KATALIN: Helynevek – térszemlélet – mentális térkép. A nyelv, a helynevek és a tér összefüggései.....	169
RÉVAY VALÉRIA: Az északkeleti nyelvjárási régió kései közpennykori hangállapotáról Barkóczy Krisztina levelei alapján	59
SENGA TORU: Achilles alkancellár Halicsban 1246-ban. Adalék a magyar <i>vice</i> szó történetéhez 44 – <i>Beszermény</i> és <i>besermen</i> . A mohamedánok magyar és szláv elnevezései a mongol hódítás évszázadában. 1. rész	447
SIKLÓSI BEÁTA: Kozmács István – Vančo Ildikó szerk., Sztenderd – nem sztenderd. Standard – nem standard. Variációk egy nyelv változataira. Válogatás a 18. Élőnyelvi konferencia – Nyitra, 2014. szeptember 18–20. – előadásából.....	366
STRAUSZ PÉTER (BÓDI ZOLTÁNNAL, EÖRY VILMÁVAL, KATONA JÓZSEF ÁLMOSSAL, TÓTH ATTILÁVAL, H. TÓTH TÍBORRAL): A Magyar Nyelvstratégiai Intézet reflexiói A magyar nyelv jelene és jövője című kötetre.....	135
SZABÓ PANNA: A névföldrajzi kutatások magyar eredményeiből	482
Számunk szerzői	128, 255, 384, 512
A szerkesztőség írja	254
TERBE ÉRIKA (JUHÁSZ DEZSŐVEL): 16. századi magyar nyelvű folyamodványok a Pozsonyi Kamara levéltárából 372. – Fejezetek a 19. századi nyelvemlékiadás történetéből. Döbrentei Gábor és a Régi Magyar Nyelvemlékek	471
TOLCSVAI NAGY GÁBOR: Thass-Thienemann Tivadar, A nyelv interpretációja. I. A nyelv szimbolikus jelentése	491
TÓTH ATTILA (BÓDI ZOLTÁNNAL, EÖRY VILMÁVAL, KATONA JÓZSEF ÁLMOSSAL, STRAUZS PÉTERREL, H. TÓTH TÍBORRAL): A Magyar Nyelvstratégiai Intézet reflexiói A magyar nyelv jelene és jövője című kötetre.....	135
H. TÓTH TÍBOR (BÓDI ZOLTÁNNAL, EÖRY VILMÁVAL, KATONA JÓZSEF ÁLMOSSAL, STRAUZS PÉTERREL, TÓTH ATTILÁVAL): A Magyar Nyelvstratégiai Intézet reflexiói A magyar nyelv jelene és jövője című kötetre	135
TVERDOTA GYÖRGY: „egy, kit a szó nevéen szólít”. József Attila névvarázs-elmélete és névtani ihlete	257
VARGA MÓNIKA: Boszorkánypercek lejegyzési és kommunikációs problémái – Módszer, párhuzam, problémák 185 – „Egyik sem jár az ördögséggel, édes jó Uraim” Boszorkánykihallgatások kommunikációs kontextusáról	411
VÖRÖS OTTÓ: Emléktábla Végh József tiszteletére	371

Élőnyelv	347
Kisebb közlemények	201, 330, 460
Különfélék	245, 403
Levélszekrény	254, 383
Szemle	95, 225, 359, 491
Szó- és szólásmagyarázatok	68, 223, 334, 463
Társasági ügyek	115, 248, 371
Tudománytörténet	77

SZÓ- ÉS TÁRGYMUTATÓ

- Almás* 404–405
Anjou-kor személynévei 449–503
- Balázi József Attila, Hasonlatszótár 227–236
Balogh Judit, C. Vladár Zsuzsa, A korai magyar grammatikák 236–238
Baranyiné Kóczy, Judit, Nature, Methaphor, Culture 359–362
belehallás 213–215
Bódi Zoltán (Eöry Vilmával, Katona József Álmossal, Strausz Péterrel, Tóth Attilával, H. Tóth Tiborral), A Magyar Nyelvstratégiai Intézet reflexiói A magyar nyelv jelene és jövője című kötetre 135
boszorkányperek kihallgatási szövegei 411–425
boszorkányperek periratainak pragmatikai elemzése 428–442
böszörmény 447–459
budai helynév-magyarosítások a 19. században 473
bűz ~ büdös 23–31, 36, 39
- csángó folyamodvány 372–383
C. Vladár Zsuzsa, A korai magyar grammatikák 236–238
- dialektometriai elemzés 363–365
diatopikus német tájszótárak 245–247
digitális kommunikáció kutatása 110–115
Ditrói Eszter, Helynévrendszerek modell-alapú vizsgálata 494–499
Döbrentei Gábor 471–480
Döbrentei nyelvemlék-kiadási elvei 475–479
Duna 396
- édes, íz, ízes* 36–39
-ék morféma 330–333
emészt és enyészik 467–470
Esti Kornél név intertextuális szerepe az Esti Kornél novellákban 288–298
ez ~ ide, az ~ oda 31–32
- feltételezett ősmagyar kori latin/újlatin jövevényszavak 201–208
folklórlingvisztika 302–319
Forgács Tamás, Balázi József Attila, Hasonlatszótár 227–235
frazeológiai egységek vizsgálata 227–236
- Gragger Róbert 78–86
grice-i maximák 428–442
Győr 399
- hangutánzó madárnevek 208–214
hasonlat 228–235
Havas Ferenc 125–127
helynevek 169–184
helynévetimológia 393–405
helynévföldrajz 483–490
helynévrendszerek területi differenciáltsága 494–499
helynévkontinuitás 392–405
homonimák 347–356
Honti László, A magyar és a nyugati ótörök szókészleti kapcsolatairól 225–227
huszár 70–76
- innen, onnan, honnan* 32–36
internetes kommunikáció nyelvészeti kutatása 110–115
íz, ízes, édes 36–39
- A. Jászó Anna, Chaïm Perelmann, A retorika birodalma 238–245

- Kapos* 402, 405
 kárpátaljai magyar nyelvjárások 347–356
 Kárpát-medencei magyar nyelvközösség nyelvi helyzete 140–154
 Kemény Gábor 250–254
 képi séma 156–8, 320–326
 keresztnévből származó madárnevek 208–215
 kézikönyv 385–391
 Kiss Jenő, Honti László, A magyar és a korai ótörök szókészleteti kapcsolatairól 225–227
 korai helynevek névtani elemzése 392–410
 korai jövevényszók kutatása 201–208
 korai (ómagyar) bibliafordításaink 215–222
 Kozmács István – Vančo Ildikó szerk., Sztenderd – nem sztenderd. Standard – nem standard 366–371
Kőárok 405
 kölcsönszó 351–356
 középkori személynév-történeti vizsgálatok 499–453
 középmagyar korszak kihallgatási szövegei 411–425
 kulturális konceptualizáció 156–68, 320–326
 kulturális metafora 156–68, 320–326
- Labov hatása az általános nyelvészetre 11–17
 Labov, William 1–22
 LexikoNet 2017 245–247
Lupa 401–404
- magyar népdalok FOLYÓ reprezentációi 156–168, 320–326
 magyar népi madárnevek 208–215
 magyar nyelvátlaszok adattárainak dialektometriai elemzése 363–365
 magyar nyelvhasználat 129–133, 135–154
 magyar nyelv helyzete Kelet-Közép-Európában 132–133
 A magyar nyelv jelene és jövője 129–155, 135–155
 magyar nyelvközösség 129–155, 386–391
 A Magyar Nyelv Múzeuma 503–511
 A magyar nyelvtörténet kézikönyve 385–391
 Magyar Nyelvtudományi Társaság 113. közgyűlése 115–122
 másodnyelvi homonimák 347–356
 mentális térkép és helynevek 176–181
- menny* és *ég* ómagyar bibliafordításainkban 216–222
 Molnár Zoltán Miklós 248–250
- német és magyar kérdő mondatok összevető elemzése 95–101
 Németh Dániel, Slíz Mariann, Személynév-vizsgálatok a középkori Magyarországról 499–503
 népetimológia 211–213
 netnyelvészet 110–115
 névföldrajzi kutatások 482–490
 névtorzítás 278–286
 névvarázselmélet József Attila pályáján 261–277
- nyelvemlékkiadások 474–480
 nyelvi egyenlőség 14–15
 nyelvi lejegyzések, olvasatok hitelessége 331–333
 nyelvi (nyelvtörténeti) adatok kezelése 331–333
 nyelvi relativizmus a helynevek kapcsán 174–184
 nyelvi változás 3–22
 nyelvi változások vizsgálata 3–17
 nyelvstratégia, nyelvi tervezés 135–155
 nyelvváltozatok története 386–390
 nyugati ótörök jövevényszavaink 225–227
- Ozora* 402–403
- Pécs* 399
 Pécsi püspökség alapítólevelének helynévszórványai 392–405
 Perelmann, Chaïm, A retorika birodalma 238–245
 Péteri, Attila, Satzmodusmarkierung im europäischen Sprachvergleich 95–102
pöse 223–224
 Presinszky Károly, Vargha Fruzsina Sára, A nyelvi hasonlóság földrajzi mintázatai 363–365
- Raab* 400
 Régi Magyar Nyelvemlékek 475–480
 régi magyar nyelvtanok 236–238
 rejtett hangutánzás madárnevekben 208–215
 retorikai érvelés 238–244
- Simon bíró* szólásunk 334–244
Σάβαρτοι άσφαλοι kutatástörténete 87–94

- Száva* 396–397
 Szeged mai nyelvhasználata 102–109
 személynévföldrajz 486–490
 Szent István kori szórványok helynevei
 392–405
 szociolingvisztika 1–22
 szóláshasonlat 227–236
 szóláskölcsönzés 337–343
 szólásmagyarázat 334–344
 szórványemlékek 392–405
- Tamási Áron csonka trilógiájának folklór-
 lingvisztikai elemzése 306–317
 Tamási Áron csonka trilógiájának nyelve és
 stílusa 302–317
 Tamási Áron folklorisztikus világképe 304–
 307
 Tamási Áron nyelve 302–317
Tápé 401–402
 tárgyalótermi diskurzus 428–442
 társadalmilag reális nyelvészet 4–17
 térszemlélet 169–183
 Thass-Thienemann Tivadar, A nyelv interp-
 retációja: I. A nyelv szimbolikus je-
 lentése 491–494
 16. századi folyamodványok 372–382
 16–18. századi boszorkányperek tanúvallo-
 másainak szövegalkotási és lejegyzési
 sajátosságai 185–200
 17. századi magyar nyelvtanok 236–238
 19. századi nyelvemlékkiadások 474–480
 történeti diskurzuselemzés 428–442
- U/FU/Ug. *-t- ősm. *δ- > *z > m. -d(-) ~ -z(-)
 23–39
 Ungarische Jahrbücher nyelvészeti írásai
 77–86
úr 344–346
- városi dialektológia 6–8
 Végh József 371–372
víz, vizes ~ vides, vedel 24, 27–31, 36, 39
 Wacha Imre 122–125
vice 44–54
- z ~ d* mássalhangzó-megfelelés 23–39
Zemony 400–401

